

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Toezicht op de particuliere recherche in Nederland

Block, L.; Devroe, E.; Matthys, J.; Broeck, T. van den; Moor, L.G.

Citation

Block, L. (2020). Toezicht op de particuliere recherche in Nederland. In E. Devroe, J. Matthys, T. van den Broeck, & L. G. Moor (Eds.), *Cahiers Politiestudies* (Vol. 2020, pp. 223-245). Gompel & Svacina. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4244794>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4244794>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Toezicht op de particuliere recherche in Nederland

Cahiers Politiestudies
Jaargang 2020-2, nr. 55
p. 223-246
© Gompel&Svacina
ISBN 978-94-6371-210-1

Ludo Block¹

Het verrichtten van particuliere researchewerkzaamheden in Nederland is sinds 1993 alleen toegestaan met een vergunning van het ministerie van Justitie en Veiligheid. Het toezicht op (de werkzaamheden van) particuliere recherchebureaus is opgedragen aan de politie. Deze bijdrage geeft een overzicht van de opzet, organisatie en uitwerking van dat toezicht en start daartoe met een overzicht van de geschiedenis en omvang van de sector en de geschiedenis van de wet en regelgeving. Aan de hand van bestaande literatuur, rapporten, een kort jurisprudentie-onderzoek en recent bij het ministerie en politie opgevraagde gegevens wordt de uitvoering van dat toezicht beschreven. Daarbij komt ook de rol van de Autoriteit Persoonsgegevens ter sprake. In de kern wordt geconcludeerd dat het toezicht op de werkzaamheden van particuliere recherche door de politie (al meer dan twintig jaar) onder de maat is en mede daarom wellicht beter bij de Autoriteit Persoonsgegevens belegd kan worden.

1. Inleiding

Door de eeuwen heen hebben individuen, organisaties en groeperingen oorspronkelijk zorg gedragen voor hun eigen veiligheid en bescherming. De staatsvormingsprocessen hebben vervolgens vanaf ongeveer de zestiende eeuw geleid tot een monopolisering door de staat van de politiefunctie in onze samenleving. Hoewel de behoefte aan het zelf organiseren van veiligheid door die monopolisering is afgenomen, is deze nimmer voorgoed verdwenen. Met name in de laatste decennia van de vorige eeuw zijn buiten het overheidsmonopolie weer particuliere vormen van politiezorg ontstaan (Van Steden, 2001).

Ook opsporing en onderzoek ten behoeve van juridische procedures begon bijna twee eeuwen geleden als een private activiteit. In 1833 richtte Eugène François Vidocq in Frankrijk zijn 'Bureau des Renseignements Universels pour le Commerce et l'Industrie' op (Kalifa, 2000) en aan de andere zijde van de Atlantische oceaan startte Allen Pinkerton in 1852 zijn detectivebureau wat later bekend zou worden onder de naam 'Pinkerton's National Detective Agency' (Mackay, 1996). In de decennia daarna zouden overheden uiteindelijk opsporing monopoliseren, maar tegen het einde van de twintigste eeuw

¹ Ludo Block is Research Fellow aan het Institute of Security and Global Affairs van Leiden University. De auteur is veel dank verschuldigd aan de anonieme reviewers voor hun inspanningen om commentaar en suggesties te leveren op een eerdere versie van dit artikel. Alle fouten en omissies in deze versie komen uitsluitend voor rekening van de auteur.

kwamen ook die activiteiten weer in toenemende mate in een private vorm terug. Hoogenboom (1988) bracht die ontwikkeling voor Nederland als eerste in kaart.

Het overheidsmonopolie brengt met zich mee dat toezicht gewenst wordt geacht op actoren die toch in een private setting politiezorg leveren omdat private politiezorg ongewenste effecten kan hebben met name wanneer deze de rechten en vrijheden van burgers raakt. Klerks, Van Meurs en Scholtes (2001:4) beschrijven op basis van een literatuurstudie die onderdeel was van hun uitgebreide onderzoek een aantal problematische aspecten van het verschijnsel particuliere recherche:

- Het is onduidelijk wat de particuliere rechercheurs zoal doen en controle op hun methoden is lastig.
- Het is onduidelijk met wie welke informatie wordt uitgewisseld.
- Iedere opdrachtgever die er geld voor over heeft, kan particuliere recherche inschakelen om voor zijn belangen te werken: daar kunnen ook klanten bij zitten die geen gerechtvaardigd belang hebben.
- Het inhuren van particuliere recherche resulteert in veel gevallen in *private justice* (zie ook Meerts, 2018).

Ook Buruma (2000) en Hurks (2019) wijzen erop dat de aard van de werkzaamheden van particuliere recherche met zich meebrengt dat de rechten en belangen van burgers geraakt kunnen worden. De rechtmatigheid en proportionaliteit van het optreden van particuliere rechercheurs is niet vanzelfsprekend (Buruma, 2000), efficiency kan verkozen worden boven ethiek (Schneider, 2006; zie ook Gottschalk, 2017 en Kolthoff, 2015) en willekeur en onrechtmatig uitwisselen van informatie liggen op de loer (Gunther Moor en Van der Vijver, 2001). Concrete voorbeelden in Nederland van bijvoorbeeld onrechtmatige verwerking van persoonsgegevens door particuliere recherchebureaus zijn te vinden in de onderzoeken van het College Bescherming Persoonsgegevens (2006a en 2006b) en de Autoriteit Persoonsgegevens (2016). Een strikte regulering van particuliere recherche wordt daarom noodzakelijk geacht (Politie, 2017; Buruma, 2000; Gottschalk, 2017).

In Nederland is die regulering vormgegeven door particuliere recherche (en beveiliging) alleen toe te staan met een door de minister van Justitie en Veiligheid (hierna: 'de minister') verstrekte vergunning. Uit voornoemde publicaties kan echter worden afgeleid dat ondanks de regulering er nog wel eens wat misgaat en de vraag rijst dan ook hoe het met het toezicht op de sector is gesteld.

In deze bijdrage richten we ons op het toezicht op particuliere recherche in Nederland aan de hand van de vragen hoe het toezicht is georganiseerd, wat het in de praktijk behelst en, tenslotte, of het toezicht dan voldoende is? We behandelen de wettelijke basis, de relevante actoren en we beschrijven hoe het werkt in de praktijk. De bijdrage is gebaseerd op literatuuronderzoek, analyse van parlementaire documenten en wetswijzigingen alsook op door de Nederlandse overheid opgestelde rapporten en gepubliceerde gegevens.

Om een achtergrond te hebben waartegen we het toezicht kunnen beschouwen, starten we in de volgende paragraaf eerst met een beschrijving van de (geschiedenis van de) particuliere recherche in Nederland. Vervolgens kijken we in paragraaf 3 naar de ontwikkeling en inhoud van de wetgeving op dit vlak vanaf de Wet op de weerkorpsen uit 1936, tot aan de huidige Wet op de particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus

(Wpbr) die in 1993 tot stand kwam. We gaan daarbij in op het stelsel van regelgeving dat rondom de Wpbr is ontstaan en geven een beschrijving van welke regelgeving is vastgesteld, wat die poogt te regelen en welke actoren een rol spelen.

Daarna bespreken we in paragraaf 4 wat er bekend is over de praktijk van het toezicht op particuliere recherchebureaus door de verschillende actoren die daar een rol in spelen. In de laatste paragraaf volgt een conclusie en beschouwing.

2. Particuliere recherche in Nederland

2.1 Geschiedenis van de sector

Bij 'particuliere recherche' zal bij de meeste mensen het beeld van de klassieke privé-detective opduiken. Particuliere recherche betreft echter een verzamelnaam en Hoogenboom (1998) benoemt vijf categorieën van activiteiten die onder deze verzamelnaam kunnen vallen.

De eerste categorie die Hoogenboom onderscheidt, zijn de activiteiten van verzekeraars die ten behoeve van het tegengaan van verzekeringsfraude onderzoekscapaciteit inzetten. Waar deze aanvankelijk freelance onderzoekers inhuurden, gaan de verzekeraars vanaf begin jaren '80 eigen onderzoekers in dienst nemen (Hoogenboom, 1998: 18).

Een tweede categorie particuliere recherche die Hoogenboom onderscheidt, betreft de expertisebureaus. Traditioneel waren deze bureaus louter gericht op het vaststellen van de omvang van schades die op een verzekering gedeclareerd werden, oftewel de technische kant van de schade. Vanaf begin jaren '70 krijgt het vaststellen van de toedracht meer aandacht. In 1974 wordt een eerste echte onderzoeker bij een expertisebureau aangesteld, een voorbeeld dat snel door anderen wordt gevolgd (Hoogenboom, 1998: 23). De onderzoeken die zij uitvoeren, richten zich met name op de toedracht van de verzekerde 'onvoorziene gebeurtenissen' om vast te stellen of daar geen opzet aan ten grondslag ligt en of wel alle gegevens volledig en juist zijn opgegeven.

De derde categorie zijn de bedrijfsbeveiligingsdiensten waarvan er diverse ook rechercheurs in dienst hebben. De onderzoeken die zij verrichtten, zijn voornamelijk gericht op interne vermogensvergripen tegen het eigen bedrijf zoals diefstal, bedrog en verduistering door eigen personeel (Hoogenboom, 1988: 28).

De vierde categorie die Hoogenboom onderscheidt, betreft de privédetectives die het meest voldoen aan het beeld wat het publiek ervan heeft. Hoogenboom beschrijft hoe de eerste detectivebureaus, hetgeen meestal eenmanszaken waren, in de jaren '40 en '50 ontstonden. Hun werk bestond voornamelijk uit het opsporen van vermiste personen, het uitvoeren van 'ontrouw' onderzoeken, en verhaalsonderzoek, hetgeen ze voornamelijk voor particulieren en advocaten verrichtten. In de jaren '60 ontstonden geleidelijk de grotere bureaus die meer gingen werken voor het bedrijfsleven en veelal ook ex-politiemensen in dienst hadden. Volgens Hoogenboom trad met deze 'tweede-generatiebureaus' in de sector een professionalisering in (Hoogenboom, 1988: 38).

Ten slotte ziet Hoogenboom in de handelsinformatiebureaus nog een separate categorie van particuliere recherche. Hoewel die bureaus op het eerste gezicht niets met

recherchewerkzaamheden van doen lijken te hebben, argumenteert Hoogenboom dat financiële gegevens, niet alleen van bedrijven maar ook van particulieren, in veel gevallen relevant zijn voor allerlei soorten onderzoek en er daarom parallellen bestaan (Hoogenboom, 1988: 43).

Uiteindelijk, zoals in paragraaf 3 in meer detail wordt beschreven, wordt alleen de categorie van 'privédetectives' in 1993 onder de werking van de Wpbr gebracht. Later, in 2005, wordt in opdracht van het ministerie van Justitie toch nog een onderzoek uitgevoerd naar de vraag of het mogelijk en noodzakelijk is om ook de andere categorieën onder de reikwijdte van de Wpbr te brengen (Eysink Smeets, 2005).

Eysink Smeets gebruikt een iets andere categorisering dan Hoogenboom en concludeert dat de inrichting van de werkzaamheden, maar ook de structuur van de diverse sectoren als bedrijfsrecherche, expertisebureaus, informatie brokers en handelsinformatiebureaus onderling sterk verschillen (Eysink Smeets, 2005: 9). Hij maakt voorts onderscheid tussen drie categorieën van werkzaamheden in de sector, te weten 'klassieke recherchewerkzaamheden', onderzoeksactiviteiten in het kader van 'bedrijfsvoering en compliance', en tenslotte 'intelligence'. De uiteindelijke conclusie is dat eigenlijk alleen de eerste categorie werkzaamheden in karakter goed aansluit op de activiteiten waarop de Wpbr van oudsher ziet.

2.2 Omvang

Wat is de omvang van de sector particuliere recherche in Nederland? De dienst Justis van het ministerie van Justitie en Veiligheid publiceert sinds enkele jaren elk half jaar een lijst van beveiligingsorganisaties en particuliere recherchebureaus die in het bezit zijn van een vergunning.² De politie, waar de taak is neergelegd om toestemming te verlenen voor de tewerkstelling van personen bij de vergunde particuliere recherchebureaus, publiceert geen gegevens over het aantal medewerkers waaraan toestemming is verleend.³

Uit eerdere publicaties van onderzoeken naar de particuliere recherche in Nederland, alsook uit door de auteur ingediende verzoeken onder de Wet openbaarheid van bestuur (Wob),⁴ zijn de volgende gegevens te halen ten aanzien van de omvang van de sector.

Tabel 1. Omvang sector particuliere recherche in Nederland

Jaar	Vergunde bureaus	Aantal rechercheurs	Bron(nen)
1993	60	–	Hoogenboom 1999, geciteerd in Klerks et. al. 2001:21
1994	–	303	Klerks et. al. 2001:22
1997	–	630	De Waard 1999: 149
1998	282	619	Klerks et. al. 2001:25

² Zie <https://www.justis.nl/producten/particuliere-beveiliging-en-recherche/documenten/index.aspx>

³ Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld België waar de Directie Private Veiligheid van de Federale Overheidsdienst Binnenlandse zaken wel een lijst van vergunde privédetectives publiceert, zie: https://vigilis.ibz.be/upload/documents/or_detectives.pdf

⁴ Voordat het ministerie van Justitie en Veiligheid de gegevens publiceerde, zijn door de auteur in 2010, 2012, 2015 en 2016 via de Wob overzichten van de vergunde particuliere recherchebureaus verkregen.

Jaar	Vergunde bureaus	Aantal rechercheurs	Bron(nen)
1999	302	622	Klerks et al 2001:6
2004	277	–	Inspectie OOV 2009: 26
2006	341	–	Inspectie OOV 2009: 26
2007	356	–	Inspectie OOV 2009: 26
2008	349	–	Inspectie OOV 2009: 26
2010	338	–	Ministerie van Justitie (antwoord op Wob-verzoek)
2012	425	736	Ministerie van Veiligheid en Justitie, Politie Regiokorpsen (antwoorden op Wob-verzoeken)
2014	394	593	Ministerie van Veiligheid en Justitie, Nationale Politie (antwoorden op Wob-verzoeken)
2016	448	760	
2018	456	–	Kamerstukken II 2017/18, 2329
2019	473	–	Ministerie van Justitie en Veiligheid 2 juli 2019

Bij deze gegevens moet een aantal kanttekeningen geplaatst worden. In de eerste plaats merken Klerks et al. op dat de door hen gebruikte gegevens zijn gebaseerd op de in die jaren door particuliere recherchebureaus ingediende verslagen, wat destijds een verplichting was (Klerks et al., 2001:22). Zij stellen echter ook vast dat ongeveer één derde van de bureaus geen jaarlijks verslag indient.

Voorts is in eerdere jaren klaarblijkelijk het aantal personen geteld dat bij de bureaus werkzaam was zonder dat daarbij (wellicht) onderscheid gemaakt is tussen rechercheurs en administratief personeel. In de Wob-verzoeken die in 2012, 2014 en 2016 bij de politie zijn ingediend, is nadrukkelijk gevraagd naar het aantal personen dat een toestemming had om als rechercheur werkzaam te zijn; administratief personeel is dus niet in deze telling meegenomen.

Ten slotte zijn in de gegevens die zijn verkregen in antwoord op de Wob-verzoeken diverse discrepanties aangetroffen tussen de aantallen particuliere recherchebureaus zoals bekend bij het ministerie en bij de politie. Bij het ministerie stonden veelal meer bureaus met een vergunning geregistreerd dan bij de politie.⁵

Terwijl de totale omvang van de sector door de jaren heen gestaag lijkt te stijgen, laten de detailgegevens een ongewijzigd beeld zien van de gemiddelde omvang van de individuele bureaus: het zijn voornamelijk kleine bureaus waar één of enkele rechercheurs werkzaam zijn (zie bv. ook Dekker, 2019). In 2016 werken bij 88% van de particuliere recherchebureaus 1 tot 4 rechercheurs en slechts 12 bureaus hadden in dat jaar 10 of meer rechercheurs in dienst.

⁵ De auteur twijfelt aan de accuraatheid van de door het ministerie en politie verstrekte data voor 2014. Zo zijn er bureaus die in 2012 op de lijst voorkwamen, in 2014 niet en in 2016 weer wel. Ook zijn er verschillen tussen de gegevens zoals ontvangen van de het ministerie en van de politie. Het antwoord van de politie met de gegevens voor 2014 is gepubliceerd op: <https://www.politie.nl/wob/korpsstaf/2014-registratie-particuliere-recherchebureaus.html>

Het grootste bureau telde in 2016 een totaal van 56 rechercheurs aan wie een legitimatiebewijs was afgegeven.⁶ De omvang van de bureaus wijkt dus niet af van de omvang zoals die uit eerdere onderzoeken naar voren komt (Hoogenboom, 1988, Klerks et al., 2001)⁷ en dit komt eveneens overeen met in andere landen aangetroffen gegevens waar ook blijkt dat de sector particuliere recherche veelal bestaat uit kleinere bureaus (Block, 2013: 105).

Nu we een beeld hebben van de geschiedenis, aard en omvang van de sector, richt de volgende paragraaf zich op de wet- en regelgeving die de sector reguleert.

3. Relevante wet- en regelgeving

3.1 Wetsgeschiedenis

De eerste wet in Nederland waarin regels omtrent particuliere beveiliging waren opgenomen, is de uit 1936 stammende Wet op de weerkorpsen.⁸ Deze wet, die overigens nog steeds bestaat, verbiedt om 'weerkorpsen' te organiseren en definieert in artikel 1 een weerkorps als

“iedere organisatie van particulieren, welke gericht is op of voorbereidt tot het in onderling verband verrichten van of deelnemen aan hetgeen tot de taak behoort van weermacht of politie in de handhaving van de uit- en inwendige veiligheid en van de openbare orde en rust.”

Het jaartal van de wet verraadt de aanleiding voor de totstandkoming van de wet, namelijk de wens te komen tot een verbod van de weerbaarheidsorganisaties die zich in die tijd, waarin het nationaalsocialisme in Nederland voet aan grond kreeg, bij bepaalde politieke groeperingen vormden. Tegelijkertijd bestonden al wel reguliere beveiligingsorganisaties waardoor de wet in het eerste artikel ook de weg vrijmaakt om bij of krachtens '*algemeenen maatregel van bestuur*' organisaties wel toe te laten.

Die algemene maatregel van bestuur werd in 1938 van kracht⁹ en bevatte een vergunningstelsel waarin drie categorieën beveiligingsorganisaties waren gedefinieerd die een vergunning konden krijgen: particuliere nachtveiligheidsdiensten, particuliere bedrijfsbewakingsdiensten en andere particuliere bewakingsdiensten.

In 1979 werden deze categorieën geherdefinieerd en werden particuliere alarmcentrales en particuliere geld- en waardetransportbedrijven in de wet als aparte categorieën benoemd. Tevens werd toen de mogelijkheid geopend van nadere regelgeving bij ministeriële regeling.¹⁰

⁶ Cf. antwoorden op het Wob-verzoek zoals van de politie ontvangen. Opgemerkt moet worden dat de politie in 2016 slechts gegevens had over 311 bureaus terwijl volgens de lijst van vergunde bureaus zoals verkregen van het ministerie 448 bureaus over een actieve vergunning beschikten.

⁷ Strikt genomen is een toename van kleinere bureaus te zien door de jaren heen, maar omdat de gegevens uit eerdere jaren onvoldoende betrouwbaar zijn, kunnen hier geen conclusies aan verbonden worden.

⁸ Wet op de Weerkorpsen, Staatsblad 1936, 204.

⁹ Algemene maatregel van bestuur houdende bepalingen tot uitvoering van de Wet op de weerkorpsen, Staatsblad 1938, 247.

¹⁰ Kamerstukken II, 1993/94, 23478 nr. 3, pagina 1.

Hoewel de regelgeving voor de particuliere beveiligingsorganisaties zich langzaam uitbreidde, vond deze haar grondslag dus nog steeds in de Wet op de weerkorpsen. Tegelijkertijd maakte de toename van de regelgeving, en het groeiend beroep dat op de diensten van beveiligingsorganisaties werd gedaan, duidelijk dat de beveiligingsorganisaties een eigen plaats in de wetgeving behoeften. Dat gold evenzeer voor particuliere recherchebureaus die in die periode al zeker wel bestonden, zoals we in de voorgaande paragraaf hebben gezien, maar nog niet onder de reikwijdte van de wet vielen.

In 1989 werd binnen het ministerie van Justitie een werkgroep particuliere recherche opgericht die (mede) tot doel had een inventarisatie te maken van de bestaande vormen van particuliere opsporing. Daarbij diende de werkgroep in het bijzonder aandacht te schenken aan de mogelijkheid en wenselijkheid van een wettelijke regulering van de activiteiten van particuliere recherchebureaus.¹¹

Bij de één na laatste wijziging van de Wet op de weerkorpsen in 1991 werd de titel gewijzigd in “Wet op de weerkorpsen en de particuliere beveiligingsorganisaties”.¹² Particuliere recherchebureaus werden toen, op basis van een amendement vanuit de Tweede Kamer¹³, ook onder de definitie van particuliere beveiliging gebracht in artikel 2 lid e als een speciale vorm van een beveiligingsorganisatie.

Ondertussen was het idee al ontstaan dat specifieke wetgeving voor de particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus gelet op de aard van hun werkzaamheden was vereist. Dit mondde uit in een wetsvoorstel voor de Wet Particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus (Wpbr) dat op 8 november 1993 naar de Tweede Kamer werd gestuurd.¹⁴

Het duurde vervolgens nog enige jaren voordat de wet door het Parlement heen was en uiteindelijk werd de Wpbr op 24 oktober 1997 vastgesteld¹⁵ en trad op 1 april 1999 in werking.¹⁶ Hoewel de Wpbr sindsdien formeel nog vele malen aangepast is, betroffen dit met name aanpassingen als gevolg van andere gewijzigde wetten.

3.2 Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus

De kern van de Wpbr is te vinden in artikel 2 lid 1 van de wet dat luidt:

“Het is verboden zonder vergunning van Onze Minister door de instandhouding van een beveiligingsorganisatie of recherchebureau beveiligingswerkzaamheden of recherchewerkzaamheden te verrichten of aan te bieden.”

Voor het overige staat de wet voornamelijk in het teken van het invullen van het systeem van vergunningen en toestemming voor de tewerkstelling van personen bij de vergunde beveiligingsorganisaties en particuliere recherchebureaus. In artikel 1 lid 1 onder (e)

¹¹ Kamerstukken II, 1990/91, 21426 nr. 10.

¹² Wet op de weerkorpsen, Staatsblad 1991, 594.

¹³ Kamerstukken II, 1990/91, 21426 nr. 14.

¹⁴ Kamerstukken II, 1993/94, 23478, nr. 1 en 2

¹⁵ Wet van 24 oktober 1997 tot vaststelling van de Wpbr, Stb. 1997, 500.

¹⁶ Besluit van 15 februari 1999 tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus, Stb. 1999, 100.

van deze wet wordt gedefinieerd dat onder researchewerkzaamheden wordt verstaan ‘het vergaren en analyseren van gegevens’ en lid f van hetzelfde artikel bepaalt vervolgens dat een ‘researchebureau’ is:

“Een natuurlijke persoon of rechtspersoon die in de uitoefening van een beroep of bedrijf met winstoogmerk researchewerkzaamheden verricht – voor zover die werkzaamheden worden verricht op verzoek van een derde – in verband met een eigen belang van deze derde en betrekking hebbend op een of meer bepaalde natuurlijke personen.”

Uit de definitie blijkt dat, alleen indien de researchewerkzaamheden voor derden worden verricht, het betreffende researchebureau dan onder de werking van de Wpbr valt. Interne bedrijfsresearchediensten vallen dus niet onder de Wpbr. Voorts is in de memorie van toelichting van de Wpbr opgenomen dat organisaties die naar de letter van de wet onder de definitie van beveiligingsorganisatie of researchebureau zouden kunnen vallen, maar waarvoor in andere wetgeving reeds regels worden gesteld, ook niet onder de werking van de wet vallen.¹⁷ Een concrete groep die bijvoorbeeld niet onder de werking van de wet valt, zijn de forensische accountants (zie ook Block, 2013; Meerts, 2018), omdat de uitoefening van het beroep van accountant is onderworpen aan de Wet toezicht accountantsorganisaties.

Overigens doet Meerts (2018: 242) in haar proefschrift nog de aanbeveling om eigenlijk alle private rechercheurs die onderzoek doen naar gedragingen van natuurlijke personen, onder de Wpbr te laten vallen, dus ook de bedrijfsresearcheurs. Zij argumenteert dat niet de juridische positie van de onderzoeker, maar de juridische positie van de onderzochte leidend zou moeten zijn voor het bepalen of de werkzaamheden onder de Wpbr zouden moeten vallen.

De Wpbr is verder op hoofdlijnen als volgt opgebouwd. In artikel 6 van de Wpbr wordt aan de minister de ruimte gegeven bij ministeriële regeling nadere eisen te stellen ter bevordering van de kwaliteit van beveiligingsorganisaties en researchebureaus. Artikel 7 lid 1 bepaalt dat voor het aanstellen van de leidinggevende van een researchebureau ministeriële toestemming is vereist en het tweede lid van artikel 7 bepaalt dat de overige medewerkers toestemming van de korpschef van politie behoeven. Vervolgens geeft lid 5 de aspecten waarop door het ministerie en de politie bij de afgifte van een vergunning of verlenen van toestemming getoetst moet worden, namelijk ‘bekwaamheid’ en ‘betrouwbaarheid’.

In artikel 8 vindt een eerste uitwerking van het element ‘bekwaamheid’ plaats door de introductie van opleidingseisen, die nader zijn uitgewerkt in de ‘Regeling particuliere beveiligingsorganisaties en researchebureaus’ (Rpbr). Vervolgens wordt in artikel 9, lid 8, bepaald dat rechercheurs tijdens hun werkzaamheden het door de politie verstrekte legitimatiebewijs bij zich dragen en dit op verzoek (onduidelijk van wie) dienen te tonen.

De oorspronkelijke versie van de wet bevatte in artikel 9 lid 9 de verplichting dat het researchebureau voor haar personeel een instructie vaststelde die, alsmede elke wijziging

¹⁷ Kamerstukken II, 1993/94, 23478, nr. 3, pagina 17, zie ook Kamerstukken II, 2007/08, 2528.

daarvan, de goedkeuring van de Minister behoeft. Deze bepaling is als onderdeel van de rijksbrede vermindering van regeldruk in 2008 komen te vervallen.¹⁸

In de artikelen 11 tot en met 17 is de handhaving van de wet geregeld. Artikel 11 lid 1 bepaalt allereerst dat toezicht en handhaving plaatsvindt door ‘ambtenaren, bedoeld in artikel 141, onder b en c, van het Wetboek van Strafvordering’, met andere woorden de politie en aangewezen militairen van de Koninklijke marechaussee. De andere twee leden van dit artikel geven de feitelijk bevoegdheden die nodig zijn voor toezicht en handhaving, namelijk de bevoegdheid inlichtingen te verlangen en de bevoegdheid alle plaatsen (met uitzondering van woningen) te betreden.

Vervolgens geeft artikel 12 de korpschef van politie de bevoegdheid “*indien dit in het belang van een goede politiezorg noodzakelijk is, aan deze beveiligingsorganisatie of dit recherchebureau aanwijzingen te geven*”. Wat die aanwijzingen kunnen inhouden, wordt niet uitgewerkt. In artikel 13 is een wettelijke geheimhoudingsplicht opgenomen voor “*een ieder die werkzaam is of werkzaam is geweest voor een beveiligingsorganisatie of recherchebureau*” ten aanzien van “*gegevens waarvan hij het vertrouwelijk karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden*”.

Dan regelt artikel 14 de gronden op basis waarvan een vergunning kan worden ingetrokken. Deze zijn, kort samengevat:

- vergunningsvoorschriften niet in acht nemen;
- niet naleven van uit de wet voortvloeiende verplichtingen;
- de voor het verkrijgen van de vergunning verstrekte gegevens zijn onjuist gebleken;
- omstandigheden of feiten worden bekend op grond waarvan de vergunning zou zijn geweigerd;
- in strijd met handelen met hetgeen van een goed recherchebureau in het maatschappelijk verkeer mag worden verwacht;
- indien het recherchebureau gedurende een jaar geen researchwerkzaamheden meer heeft verricht of aangeeft geen gebruik meer te willen maken van de vergunning.

Artikel 15 geeft de minister ten slotte de mogelijkheid een bestuurlijke boete op te leggen indien wordt gehandeld in strijd met de in de wet genoemde bepalingen.

Samengevat, in de kern is de opzet van het toezicht op particuliere recherchebureaus geregeld in de Wpbr in de vorm van een verplichting tot het hebben van een vergunning en het aan de vergunning verbinden van nadere voorschriften. Voor de verdere invulling van het toezicht kijken we in de volgende paragrafen naar de Rpbr en de andere beleidsdocumenten.

3.3 Regeling, circulaire en beleidsregels

De Regeling particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus (Rpbr) werd in 1999 vastgesteld¹⁹ en is het meest recent gewijzigd per 1 april 2019.²⁰ In de regeling wordt op een aantal punten invulling gegeven aan de Wpbr.

¹⁸ Staatsblad 2008, 63.

¹⁹ Staatscourant 1999, 60.

²⁰ Staatscourant 2019, 17481.

Artikel 2 tot en met 4 bevatten algemene bepalingen over de opzet en inrichting van particuliere recherchebureaus, het optreden naar buiten en dat maatregelen getroffen moeten worden om te voorkomen dat persoons- en andere vertrouwelijke gegevens in handen van onbevoegden komen (artikel 4).

Vervolgens zijn in artikel 10 de opleidingseisen voor particulier rechercheurs benoemd en wordt in artikel 13 het model legitimatiebewijs bepaald. Dit artikel bevat in lid 6 nog de bepaling dat het recherchebureau een ‘voor de politie toegankelijk systeem’ bij moet houden dat met betrekking tot de gegevens van de in gebruik zijnde legitimatiebewijzen. Dit lijkt, nu de politie zelf de legitimatiebewijzen op naam uitgeeft²¹, geen relevantie meer te hebben. Tenslotte is in de Rpbr in artikel 18 de verplichting tot het vaststellen van een klachtenregeling opgenomen alsook wat er in de klachtenregeling moet staan en dat een kopie van een ingediende klacht ter kennis van de minister gebracht moet worden.

In de oorspronkelijke regeling uit 1999 was nog een artikel 14 opgenomen dat een uitwerking was van artikel 9 van de Wpbr over de instructie van het personeel. Conform dit artikel moest die instructie ook aan de korpschef van politie ter kennisgeving worden verstrekt.

Ook bevatte de oorspronkelijke regeling in artikel 16 de verplichting dat de recherchebureaus jaarlijks een verslag van hun werkzaamheden bij de minister en bij de korpschef van politie moesten indienen.²² In 1999 werd hieraan door twee derde van de vergunde recherchebureaus gehoor gegeven (Klerks et al., 2001:22). Bij de wijziging van de Rpbr in 2006 is dit artikel geschrapt²³ en uit de toelichting valt op te maken dat de reden gelegen is in een nagestreefde vermindering voor het bedrijfsleven van de administratieve lasten die voortvloeien uit de wetgeving van de overheid.

De Rpbr geeft dus een nadere invulling aan de eisen die aan particuliere recherchebureaus worden gesteld. De meeste hiervan zijn algemeen van aard of hebben betrekking op de voorwaarden die aan de vergunningverlening en toestemming kunnen worden gesteld. De enige voorwaarde op basis waarvan het ministerie en de politie daadwerkelijk inzage in de werkzaamheden van de particuliere recherchebureaus konden krijgen – namelijk het indienen van het jaarlijkse verslag – is in 2006 op economische gronden geschrapt.

Naast de wet en de regeling bestond tussen 2008 en 2014 ook een ‘Circulaire particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus’ die nadere handvatten gaf voor de uitvoering van de Wpbr en Rpbr. Deze circulaire is opgegaan in wat nu de Beleidsregels particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus heet (hierna: ‘de beleidsregels’). De meest recente versie van deze beleidsregels is op 1 april 2019 van kracht geworden.²⁴

²¹ Vroeger konden recherchebureaus zelf blanco legitimatiebewijzen bij met ministerie verkrijgen die men dan zelf invulde en door de politie liet controleren. Zie ook Klerks et al., 2001: 73.

²² Staatscourant 1999, 60.

²³ Staatscourant 2006, 191.

²⁴ Staatscourant 2019, 19733.

De beleidsregels vullen de verplichtingen uit de Wpbr en Rpbr praktisch in. Zo wordt in paragraaf 2.1 bepaald dat het aanvragen van de vergunning plaats moet vinden bij de dienst Justis van het ministerie van Justitie en Veiligheid. Daarna wordt in paragraaf 3.3 van de beleidsregels invulling gegeven aan het eerdergenoemde element 'betrouwbaarheid' door vast te stellen wat bij betrouwbaarheidstoets geverifieerd wordt; namelijk of sprake is van veroordelingen en andere rechterlijke uitspraken en eventuele andere omtrent de aanvrager bekende feiten. Deze andere feiten kunnen bijvoorbeeld het verkeren in criminele kringen betreffen op grond waarvan dan toestemming om als particulier rechercheur te werkzaam te worden gesteld, onthouden kan worden.

De beleidsregels lijken primair gericht op de organisatie en invulling van het proces van vergunning en toestemming en de normen daarvoor. Daarnaast worden in paragraaf 11 ('handhaving') eventueel op te leggen sancties besproken. Deze sancties vallen uiteen in drie delen, te weten: een waarschuwing, een bestuurlijke boete en intrekking van de vergunning. Waarschuwingen worden bij zeer lichte overtredingen als een effectieve en proportionele sanctie benoemd.

Indien bij geconstateerde overtreding(en) van regels een waarschuwing als een ineffectieve sanctie moet worden beschouwd en intrekking niet proportioneel is, is volgens de beleidsregels een bestuurlijke boete het geschikte middel tot sanctionering. De bevoegdheid daarvan is al geregeld in de Wpbr in artikel 15. De beleidsregels geven hier een nadere invulling aan onder meer door het definiëren van drie categorieën van boetes en geven tevens een 'menu' van de hoogte van de op te leggen boetes.

Ten slotte geven de beleidsregels in paragraaf 12.3 als uitwerking van artikel 14 van de Wpbr een beschrijving van de situaties waarin de minister tot intrekking van de vergunning kan overgaan. Dit is het geval wanneer in redelijkheid niet (meer) kan worden verwacht dat een boete het gewenste correctionele effect heeft of wanneer de boete niet proportioneel kan worden geacht, gezien de ernst van de overtreding.

Nader beschouwd, geven de wet, de regeling en de beleidsregels op geen enkel punt invulling aan een daadwerkelijk toezicht op de werkzaamheden van particuliere recherchebureaus. De focus van de regelgeving ligt grotendeels aan de voorzijde, namelijk aan het stelsel van vergunningverlening en toestemming. Daarnaast is een sanctieregime opgesteld voor de gevallen wanneer een particulier recherchebureau de wet- of regelgeving niet naleeft. Er is echter weinig te vinden over de wijze waarop het toezicht op de werkzaamheden van particuliere recherchebureaus kan of moet worden uitgevoerd. Voordat we gaan kijken hoe het toezicht dan in de praktijk werkt, kijken we eerst nog even naar twee andere relevante regelingen, namelijk de Privacygedragscode particuliere onderzoeksbureaus en de werkinstructie Wpbr voor de politie.

3.4 Privacygedragscode

Het vergaren en analyseren van gegevens – de kern van het researchewerk – heeft in de meeste gevallen betrekking op natuurlijke personen. Daarmee vallen deze werkzaamheden niet alleen onder de Wpbr, maar ook onder de wet- en regelgeving die toeziet op de verwerking van persoonsgegevens. In 1989 werd in Nederland de Wet

persoonsregistraties²⁵ ingevoerd die in 2001 werd vervangen door de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp)²⁶ en sinds 25 mei 2018 door de Europees vastgestelde Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).²⁷

Onder de Wbp bestond in artikel 25 de mogelijkheid om een gedragscode ter goedkeuring aan het College Bescherming Persoonsgegevens (nu: Autoriteit Persoonsgegevens, AP) voor te leggen. Een dergelijke gedragscode is een sectorspecifieke uitwerking van de regels uit de Wbp en de goedkeuring van de toezichthouder geeft de bedrijven die zich eraan houden een hoge mate van rechtszekerheid dat zij wetsconform handelen.

In 2003 is aan deze mogelijkheid invulling gegeven door de brancheorganisatie Vereniging van Particuliere Beveiligingsorganisaties (VPB)²⁸ door een 'privacygedragscode particuliere onderzoeksbureaus' te formuleren waaraan de bij de branchevereniging aangesloten particuliere recherchebureaus zich onderwierpen. Deze privacygedragscode werd in 2004 door het College Bescherming Persoonsgegevens (CPB) goedgekeurd.²⁹

In deze gedragscode werden de abstracte regels uit de Wbp geconcretiseerd met als doel te bewerkstelligen dat de bureaus proportioneel en zorgvuldig te werk gaan bij het verwerken van persoonsgegevens. Het zelf als branche opstellen van regels heeft enigszins weg van zelfregulering, hoewel Bos et al. (2007) het omschrijven als 'geconditioneerde zelfregulering' aangezien de vrijheid over het opstellen van de gedragsregels werd beperkt door het wettelijk kader van de Wbp (Bos et al., 2007: 15). In 2004 ontstond door het invoegen van artikel 23a in de Rpbr³⁰ voor alle particuliere onderzoeksbureaus in Nederland, ook de bureaus die geen lid zijn van de branchevereniging, de verplichting om de door de VPB opgestelde privacygedragscode particuliere recherchebureaus na te leven. De privacygedragscode is sindsdien als bijlage opgenomen in de Rpbr.

Samengevat schept de wet- en regelgeving die toeziet op de verwerking van persoonsgegevens op twee manieren een nader kader voor toezicht op particuliere recherchebureaus. In de eerste plaats is de privacygedragscode, die op basis van de Wbp door de branche is opgesteld, een integraal onderdeel geworden van het wettelijk kader waarbinnen de vergunning en toestemmingen worden gegeven. Bij het niet naleven door recherchebureaus van de bepalingen privacygedragscode kan de minister dus ook de eerder besproken sancties opleggen hetgeen, zoals in paragraaf 4 zal blijken, ook in de praktijk voorkomt.

In de tweede plaats houdt het in dat ook de AP, als toezichthouder op de wet- en regelgeving die toeziet op de verwerking van persoonsgegevens, een rechtstreekse toezichthoudende taak krijgt ten opzichte van particuliere recherchebureaus. Deze toezichthoudende taak is onafhankelijk van, en komt bovenop het hele kader van vergunningen en toestemmingen. De AP heeft op basis van de AVG soortgelijke bevoegdheden

²⁵ Staatsblad 1988, 665.

²⁶ Staatsblad 2000, 302.

²⁷ Staatsblad 2018, 144.

²⁸ Sinds 2011 heet de VPB 'Nederlandse Veiligheidsbranche' oftewel NVB, zie <https://beveiligingnieuws.nl/nieuws/branchenieuws/vpb-gaat-verder-als-nederlandse-veiligheidsbranche>

²⁹ Zie Staatscourant 2004, nr. 7. En vervolgens opnieuw in 2009 en 2016 weer (nu door de Autoriteit Persoonsgegevens), zie: <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/nieuws/besluit-privacygedragscode-sector-particuliere-onderzoeksbureaus-van-de-nederlandse>

³⁰ Staatscourant 2004, 100.

voor deze toezichthoudende taak als de bevoegdheden die de politie heeft op grond van de Wpbr. Op grond van artikel 58 AVG kan de AP namelijk toegang verlangen tot alle informatie die noodzakelijk is voor de uitvoering van haar taken alsook toegang tot bedrijfsruimten en systemen van de verwerkings-verantwoordelijke. In paragraaf 4 bespreken we in welke mate de AP haar toezichthoudende taak ten aanzien van particuliere recherchebureaus daadwerkelijk heeft opgepakt.

3.5 Werkinstructie politie

Zoals we eerder zagen, is de uitvoering van het toezicht op particuliere recherchebureaus vanuit de Wpbr met name bij de politie belegd. Ten behoeve van een uniforme uitvoering van die wettelijke taak is binnen de politie een ‘Werkinstructie Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus’ opgesteld. Deze werkinstructie ziet toe op de uitvoering van de taken en bevoegdheden van de korpschef en worden beschreven aan de hand van de te nemen stappen en het bijbehorende afwegingskader (Politie, 2017).

Voor het overgrote deel bestaat de werkinstructie uit een nadere invulling van de Wpbr, Rpbr en de beleidsregels naar concrete activiteiten die de politieambtenaren belast met de uitvoering moeten ondernemen. We zullen hier alleen de onderdelen van de werkinstructie behandelen waar deze betrekking hebben op het invullen van het toezicht, te weten paragraaf 10.

Als uitgangspunt wordt in deze paragraaf beschreven dat de korpschef toezicht dient te houden en dat hij moet handhaven bij een geconstateerde nalatigheid en/of misdraging. Concreet wordt ook vermeld dat de Wpbr zich niet uitstrekt over bedrijven die geen vergunning hebben aangezien deze al in strafrechtelijke overtreding zijn en in die gevallen gekozen moet worden voor een strafrechtelijke aanpak.

Met betrekking tot het toezicht onderscheidt paragraaf 10.2 van de werkinstructie administratief toezicht en toezicht ter plaatse. De instructie maakt voorts nog onderscheid tussen regulier en specialistisch toezicht, maar beschrijft ten aanzien van dat onderscheid alleen wie het uitvoert en niet wat het inhoudelijk behelst. Regulier toezicht is volgens de werkinstructie toezicht waarvoor geen specialistische kennis nodig is en dat wordt uitgevoerd door de basisteams. Specialistisch toezicht wordt, vanwege de benodigde specialistische kennis, uitgevoerd door de teams korpscheftaken. Hoe de twee typen toezicht zich verhouden en welke coördinatie er plaatsvindt, wordt niet uitgewerkt in de werkinstructie, anders dan dat de uitkomsten van het regulier toezicht door de basisteams aan de teams korpscheftaken moeten worden doorgegeven.

Voorts stelt paragraaf 10.2 dat het toezicht op gezette tijdstippen plaatsvindt. De periodiciteit van dit toezicht wordt evenwel niet gespecificeerd en evenmin of het dan om regulier of specialistisch toezicht gaat, of om administratief toezicht dan wel toezicht ter plaatse. Wel worden de onderwerpen benoemd waar het toezicht zich op moet richten. Voor de recherchebureaus zijn dit de volgende onderwerpen:

- het controleren van de vergunning en de vergunningsvoorwaarden;
- het controleren van het nakomen van de privacygedragscode;
- het ter plaatse controleren op overtredingen van de regelgeving door de vestiging(en) van waaruit de activiteiten plaatsvinden;
- het controleren op het gebruik van de vergunning;

- het controleren op het gebruik van de toestemmingen en (het beheer van) de legitimatiebewijzen.

Volgens de werkinstructie wordt van het uitgevoerde toezicht een toezichtrapportage opgemaakt die wordt vastgelegd in het registratiesysteem. Indien er geen bijzonderheden zijn aangetroffen kan volstaan worden met een melding geen bijzonderheden in het registratiesysteem.

De werkinstructie gaat in paragraaf 10.3 in op de bevoegdheid van de korpschef om een aanwijzing te geven waarbij overigens, net als in de wet, geen invulling wordt gegeven aan wat die aanwijzingen dan kunnen behelzen. In paragraaf 10.4 wordt het opmaken van een rapport als basis voor handhaven beschreven. In de rest van deze paragraaf over handhaving wordt aandacht gegeven aan de verdere afwegingen die gemaakt kunnen worden bij de handhaving.

Samenvattend geeft de werkinstructie Wpbr aan de politie enige handvatten voor de uitvoering van het toezicht op particuliere recherchebureaus. Tegelijkertijd wordt de werkinstructie niet echt concreet over de inhoud en frequentie van het toezicht, terwijl deze tevens onduidelijkheid laat bestaan over welke afdeling wanneer nu welk toezicht uitvoert.

4. Toezicht in de praktijk

4.1 Inleiding

In deze laatste paragraaf gaan we in op het toezicht in de praktijk. Welke actoren voeren het feitelijke toezicht op de werkzaamheden van particuliere recherchebureaus uit en hoe ziet dat toezicht er dan uit?

We hebben in de vorige paragrafen gezien dat drie actoren een wettelijk geregelde toezichthoudende taak hebben met betrekking tot particuliere recherchebureaus. Dit zijn de politie en het ministerie op basis van Wpbr, en de Autoriteit Persoonsgegevens vanuit de AVG. In de praktijk zal tot op zekere hoogte ook de rechterlijke macht een indirecte toezichthoudende rol hebben. Immers bij schending van wet- en regelgeving door particuliere recherchebureaus kan dat in een rechtszaak naar voren komen en door de rechter meegewogen worden. Meerts tempert in haar dissertatie over de wereld van *corporate investigators* op dit punt de verwachtingen aangezien de uitkomsten van particulier onderzoek veelal leiden tot afdoening tussen partijen oftewel *private justice* (Meerts, 2018: 130). Desondanks zullen we de rechterlijke macht als relevante actor beschouwen bij de beschrijving van het toezicht in de praktijk.

Getracht is om ten aanzien van alle actoren recente empirische gegevens over de uitvoering van het toezicht te verkrijgen. Ten aanzien van het feitelijke toezicht door de politie en het ministerie hebben we gebruik gemaakt van gepubliceerde gegevens en tevens van gegevens die door middel van een beroep op de Wob verkregen zijn. In alle gevallen betreft het evenwel alleen statistische gegevens. Voor de Autoriteit Persoonsgegevens geldt dat de particuliere recherche slechts één van de vele sectoren is waarop zij een toezichthoudende taak hebben. Desondanks heeft de AP al enkele rapporten over de bevindingen van het toezicht op particuliere recherchebureaus gepubliceerd die een

gedetailleerd beeld geven van de inhoud van het toezicht. Gegevens over indirect toezicht door de rechterlijke macht zijn tenslotte verkregen door middel van een analyse van Nederlandse jurisprudentie.

4.2 Toezicht door de politie

Het feitelijke toezicht op particuliere recherchebureaus door de politie is conform de werkinstructie (Politie, 2017) belegd bij zowel de basisteams (regulier toezicht) als de teams korpscheftaken – voorheen bekend als de bureaus ‘bijzondere wetten’ – van de verschillende eenheden (specialistisch toezicht). Gelet op de veelal benodigde specialistische kennis, zal het meeste toezicht plaatsvinden door de teams korpscheftaken, die ook het verlenen van de toestemmingen en afgifte van legitimatiebewijzen verzorgen.

In interviews gehouden door Klerks et al. (2001:74) komt naar voren dat het grootste deel van het toezicht door de politie gaat zitten in het proces van adviseren over de vergunningverleningen en afgeven van de toestemmingen. Ook de werkinstructie Wpbr besteedt hier de meeste aandacht aan (Politie, 2017). Voorts blijkt uit het onderzoek van Klerks et al. dat het gesprek op locatie – dat gevoerd moet worden bij de vergunning-aanvraag – vaak de enige keer is dat men, buiten calamiteiten om, fysiek aanwezig is en controle uitvoert bij het betreffende recherchebureau (Klerks et al., 2001:74). Hieruit kan worden opgemaakt dat in de door Klerks et al. onderzochte periode nauwelijks sprake was van toezicht anders dan aan de voorzijde.

Administratief toezicht op de werkzaamheden was in theorie mogelijk op basis van de jaarverslagen die de particuliere recherchebureaus tot 2006 verplicht waren in te leveren bij de korpschef. Klerks et al. stellen echter in hun onderzoek vast dat over 1999 één derde van de vergunde bureaus geen verslag inleverde (2001: 6). Onduidelijk is of dat enige consequenties had. Ook stellen Klerks et al. vast dat de jaarverslagen en andere registraties niet uitblonken door eenduidigheid (Ibid: 17). Sinds echter de verplichting tot het jaarlijks indienen van een verslag door de particuliere recherchebureaus is vervallen, is het onduidelijk wat de basis voor eventueel administratief toezicht op de werkzaamheden van de bureaus zou kunnen zijn.

In 2009 voert de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (‘de inspectie’) een onderzoek uit naar de uitvoering van de Wpbr door de politiekorpsen. De bevindingen zijn, afgezien van de uitvoering van de vergunningverlening, weinig positief. De inspectie stelt vast dat er geen concrete normen waren voor de wijze waarop de korpsen de uitvoering van de Wpbr ter hand namen, betrouwbare managementinformatie over die uitvoering ontbreekt, te weinig capaciteit beschikbaar is en geen structureel overleg plaatsvindt met het ministerie noch met het toenmalige CBP. De inspectie concludeert uiteindelijk dat *“er geen of nauwelijks handhaving [is] bij particuliere recherchebureaus”* (Inspectie OOV, 2009: 8).

Uit het onderzoek van de inspectie blijkt voorts dat in de periode 2005-2007 in geheel Nederland door de (toenmalige) afdelingen bijzondere wetten van politie niet meer dan vier onderzoeken hebben plaatsgevonden bij particuliere recherchebureaus, waarbij in totaal drie overtredingen zijn geconstateerd (Inspectie OOV, 2009: 56-57). Er zijn in die periode wel 17 adviezen opgesteld om een bestuurlijke boete of andere sanctie op te leggen aan een particulier recherchebureau (Inspectie OOV, 2009: 62), waarbij het onduidelijk blijft waarvoor.

In 2016 verrichtte de inspectie (nu genaamd Inspectie Veiligheid en Justitie) wederom een onderzoek naar de uitvoering van de Wpbr door de politie. Naar aanleiding van het rapport uit 2009 was in 2010 aan alle afdelingen korpscheftaken een risicoanalyse model en een draaiboek aangereikt om het toezicht op de particuliere beveiligingssector meer effectief uit te voeren. In vergelijking met het onderzoek uit 2009 concludeert de inspectie in 2016 dat er vooruitgang is gemaakt met een heldere uniforme werkwijze en de informatievoorziening. Echter het schort nog steeds aan relevante kennis van de Wpbr bij de medewerkers van de teams korpscheftaken (Inspectie Veiligheid en Justitie, 2016: 23) en dit wordt gezien als één van de oorzaken voor het feit dat nog steeds geen of nauwelijks specialistische toezicht, bijvoorbeeld op het naleven van de privacygedragscode, plaatsvindt. Van het aangereikte risicoanalyse model wordt evenmin gebruik gemaakt (Inspectie Veiligheid en Justitie, 2016: 25-26). In het onderzoeksrapport uit 2016 zijn geen statistieken over de omvang van het toezicht opgenomen.

Door de politie verstrekte gegevens³¹ bevestigen het beeld dat uit de eerdere jaren opdoemt. Ten aanzien van het feitelijk toezicht werd allereerst gevraagd hoe vaak in de afgelopen vijf jaar een feitelijke controle werd uitgevoerd inclusief bezoek aan het gecontroleerde recherchebureau. Van de tien eenheden van de politie konden drie hierover geen gegevens aanleveren omdat ze daar geen administratie van bijhouden. De overige zeven eenheden hebben in vijf jaar gezamenlijk in totaal 140 fysieke bezoeken afgelegd dus nog geen 30 per jaar. Hoewel dit meer is dan in de periode 2007-2009 zoals hierboven besproken, blijft de kans dat een particulier recherchebureau een fysiek bezoek van de politie in het kader van toezicht op de Wpbr krijgt, hangen op slechts 6% per jaar.

De volgende vraag die aan de politie is gesteld, is hoe vaak een overtreding van de Wpbr door een vergund bureau is geconstateerd in de afgelopen vijf jaar en hoe vaak die constatering hebben geleid tot het melden aan het ministerie. In totaal is negenmaal een overtreding geconstateerd die in alle gevallen ook aan het ministerie werd gemeld.

Los van het toezicht op de vergunde bedrijven, is het natuurlijk ook de vraag of ook toezicht en handhaving plaatsvindt ten aanzien van de bureaus die zonder vergunning werken, ook wel de 'grijze sector' genoemd. Klerks et al. (2001: 76) concludeerden op basis van hun onderzoek o.a. in advertenties en gegevens uit het handelsregister dat er in het jaar 2000 in Nederland tenminste twintig particuliere recherchebureaus zonder vergunning werkzaam waren.

In 2008 informeerde de minister de Tweede Kamer dat geen concrete gevallen bekend waren van vergunningsplichtige particuliere recherchebureaus die zonder vergunning researchewerkzaamheden verrichten.³² Dat is een opmerkelijke mededeling aangezien uit het onderzoek van de inspectie blijkt dat in de periode 2005-2007 door de politie tweemaal is geconstateerd dat particuliere researchewerkzaamheden werden verricht zonder vergunning (Inspectie OOV, 2009:57).

³¹ Bij de Nationale Politie werd op 11 september 2019 een Wob-verzoek ingediend waarop op 20 december 2019 een antwoord werd ontvangen. Het antwoord is tevens gepubliceerd op <https://www.politie.nl/wob/korpsstaf/2019-pob-controles.html>

³² Kamerstukken II, 2007/08, 29279, 79. Antwoorden van de minister tijdens overleg met de vaste commissie voor Justitie op 19 juni 2008.

Over de afgelopen vijf jaar heeft, zo blijkt uit de beantwoording van het Wob-verzoek, de politie geen overtredingen van de Wpbr geconstateerd in de zin dat sprake was van het verrichten van particuliere researchwerkzaamheden zonder de vereiste vergunning.³¹ De vraag is natuurlijk of geen overtredingen zijn geconstateerd omdat er geen grijze sector meer is, of omdat er niet actief op gecontroleerd wordt. Een uitgebreid onderzoek naar de grijze sector is voor deze bijdrage niet uitgevoerd, maar er is tenminste één organisatie geïdentificeerd die al jaren onderzoekswerkzaamheden aanbiedt, daarmee ook in de pers komt, maar niet op de lijsten uit verschillende jaren van vergunde particuliere recherchebureaus voorkomt.³² Op basis van dit voorbeeld kan wel geconcludeerd worden dat een grijze sector kennelijk nog (steeds) bestaat, maar voor het vaststellen van de omvang daarvan zou nader onderzoek noodzakelijk zijn.

4.3 Toezicht door het ministerie van Justitie en Veiligheid

Hoewel het praktisch toezicht op particuliere recherchebureaus met name is belegd bij de politie, heeft ook het ministerie een toezichthoudende taak zowel bij de aanvraag van de vergunning als – gelet op de bevoegdheid van de minister tot het opleggen van sancties – daarna.

Geïnterviewden in Klerks et al. geven aan dat het toezicht door het ministerie als nihil kan worden betiteld (2001:72). De destijds verplichte jaarverslagen van particuliere recherchebureaus stellen volgens hen in principe niets voor. Iedereen kan invullen wat hij wil: enige controle vindt toch niet plaats. In die situatie lijkt verandering gekomen te zijn. In antwoord op in 2018 gestelde Kamervragen over het toezicht op particuliere recherchebureaus naar aanleiding van een artikel over de groei van particuliere rechercheurs (De Zwaan 2018), schijft de minister dat tussen het ministerie en de brancheverenigingen van particuliere recherchebureaus regelmatig overleg plaatsvindt. Voorts geeft de minister aan dat in de voorgaande vijf jaar door de dienst Justis acht keer een bestuurlijke boete is opgelegd op particuliere recherchebureaus en dat er zes vergunningen zijn ingetrokken in die periode.³⁴

Sinds 2017 publiceert de dienst Justis ook statistieken met betrekking tot de vergunningverlening en handhaving ten aanzien van particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus.³⁵ In antwoord op een Wob-verzoek om een nadere specificatie van het deel dat betrekking heeft op particuliere recherchebureaus, heeft de dienst Justis aangegeven dat in de periode 2017 tot en met 2019 in totaal 13 onderzoeken hebben plaatsgevonden.³⁶ In zes gevallen werd geen sanctie opgelegd; dit betrof drie gevallen waar de vergunning is ingetrokken omdat het betreffende bureau geen werkzaamheden

³³ Zie bijvoorbeeld de verschillende artikelen in de media over het Nederlandse bedrijf 'Ultrascan' met een Nederlandse eigenaar dat op geen van de lijsten van justitie voorkomt en waarvan ook het OM in een specifieke kwestie aangeeft twijfels te hebben: <https://www.security.nl/posting/17754/OM+twijfelt+aan+bestaan+onderzoeksbureau+Ultrascan> De website van het bureau is nog steeds actief, het bureau lijkt ooit op basis van een registratie als stichting in Nederland te hebben gewerkt en was daarvoor als *limited* ingeschreven in het Verenigd Koninkrijk. Voorts blijkt uit een in het jurisprudentieonderzoek aangetroffen uitspraak dat het bureau daadwerkelijk actief is.

³⁴ Kamerstukken II, 2017/18, 2329, brief van de minister van Justitie en Veiligheid aan de Tweede Kamer, 4 juni 2018, kenmerk 2282820.

³⁵ <https://www.justis.nl/overjustis/cijfers/2019/wpbr.aspx>

³⁶ Ontvangen antwoord van de Dienst Justis, Ministerie van Justitie en Veiligheid, 13 februari 2020, kenmerk 2780183.

meer verrichtte, twee gevallen waarin besloten is geen sanctie op te leggen, en één geval dat nog in behandeling is.

In zeven gevallen is wel een sanctie opgelegd, waarvan twee waarschuwingen wegens respectievelijk:

- Te werk stellen van personen zonder toestemming korpschef en het niet naleven privacygedragscode i.c. gebruik van een drone bij een woning;
- Niet informeren minister over ingediende klacht.

In vier gevallen is een bestuurlijke boete opgelegd wegens respectievelijk:

- Niet-naleven privacygedragscode i.c. gebruik van verborgen camera en plaatsen van gps-baken onder auto;
- Niet-naleven privacygedragscode i.c. plaatsen van verborgen camera in woning, betreden woning zonder toestemming en ontbreken van verslaglegging;
- Te werk stellen meerdere personen zonder toestemming korpschef;
- Niet-naleven privacygedragscode i.c. plaatsen gps-baken onder auto.

Ten slotte is in één geval de vergunning ingetrokken wegens niet-naleven privacygedragscode i.c. het niet-bewaren dossiers en niet-informeren onderzochte persoon, en mogelijke betrokkenheid van het bureau en de leidinggevende bij strafbare feiten.

In alle gevallen is volgens de dienst Justis het onderzoek gestart naar aanleiding van een rapport van de politie. Hoewel het aantal opgelegde sancties van in totaal negen voor een periode van drie jaar niet bijzonder veel is, betreffen de gesanctioneerde gedragingen in enkele gevallen toch serieuze aangelegenheden waar het ministerie dan ook concreet op lijkt te reageren.

4.4 Toezicht door de Autoriteit Persoonsgegevens

Naast het toezicht op particuliere recherchebureaus op basis van de Wpbr kan, zoals in paragraaf 3.4 besproken, ook de AP op basis van de AVG toezicht houden op de werkzaamheden van die bureaus. De AP heeft zowel de bevoegdheid te reageren op signalen, als ambtshalve een onderzoek in te stellen.

De AP heeft op haar website een aparte pagina voor het onderwerp particuliere recherche³⁷ en al in 2006 deed de rechtsvoorganger van de AP, het CBP, onderzoek naar de omgang met persoonsgegevens door particuliere recherchebureaus en het voldoen aan de informatieplicht (CBP, 2006a en 2006b). In beide onderzoeken worden tekortkomingen geconstateerd bij de naleving van de privacygedragscode door de bureaus, maar er zijn geen gegevens waaruit blijkt dat sancties zijn opgelegd.

In 2016 deed de AP specifiek onderzoek bij het grootste particuliere recherchebureau van Nederland, Hoffmann, en publiceerde de resultaten daarvan in detail (AP, 2016). Het onderzoek was gericht op het naleven van de privacygedragscode bij het screenen van sollicitanten en werknemers en de AP constateerde diverse werkwijzen die niet conform de privacygedragscode en de wet waren. Het rapport van het onderzoek laat zien dat de AP op zeer gedetailleerde wijze de werkzaamheden van het bureau strikt

³⁷ <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/onderwerpen/politie-en-justitie/particuliere-recherche>

langs de gedragscode houdt en daarmee daadwerkelijk toezicht op die werkzaamheden kan uitoefenen.

Het blijkt echter niet dat AP daarmee een volwaardige rol als toezichthouder op de werkzaamheden van particuliere recherchebureaus op zich heeft genomen. Op de website van de AP³⁸ is het onderzoek naar Hoffmann uit 2016 het laatste wat door de AP over particuliere recherchebureaus is gepubliceerd en ook in het meest recente jaarverslag over 2018 van de AP staat particuliere recherche niet als specifieke prioriteit of aandachtsgebied benoemd (AP, 2019). Het antwoord van de minister in 2018 op Kamervragen dat de AP ‘controleert of particuliere recherchebureaus persoonsgegevens correct verwerken’³⁹, lijkt daarom meer ingegeven door een wens, dan door de werkelijkheid.

Pool stelt in haar proefschrift dat handelt over het researchgedrag van werkgevers dat de privacywetgeving een sterke bijdrage zou kunnen leveren aan de beoordeling of researchgedrag door of namens werkgevers. Volgens Pool is dat mogelijk omdat de begrippen ‘verwerking’ en ‘persoonsgegevens’ zeer veelomvattend zijn én omdat de werkgever in zeer veel gevallen is aan te merken als ‘verantwoordelijke’ (Pool, 2014: 284). Datzelfde kan algemener gesteld worden voor particuliere recherchebureaus, met name onder het strengere regime van de AVG dat sinds mei 2018 van kracht is. Daarmee zou de AP, als het gaat om het houden van toezicht op de daadwerkelijke werkzaamheden van particuliere recherchebureaus, een actieve(re) rol kunnen spelen.⁴⁰

4.5 Toezicht door de rechter

Hoewel de Wpbr geen rechtstreekse toezichthoudende taak aan de rechter toekent, is het te verwachten dat eventuele misdragingen door particuliere recherchebureaus in civiele procedures naar voren kunnen komen. Immers, een benadeelde zal hetzij het ingebrachte bewijs als onrechtmatig ter discussie kunnen stellen of rechtstreeks het betreffende bureau op disproportioneel of onrechtmatig handelen kunnen aanspreken. Het feit dat een rechterlijk oordeel over de handelwijze van het bureau mogelijk is, kan daarom praktisch gezien als indirect toezicht gedefinieerd worden.

Om vast te stellen of, hoe vaak en met welke reden het handelen van particuliere recherchebureaus door de rechter is getoetst, is in de jurisprudentie van het afgelopen decennium gezocht of (bevindingen van) particuliere recherchebureaus in rechterlijke uitspraken hebben gefigureerd.⁴¹ Daarbij zijn 284 uitspraken geïdentificeerd waarbij

³⁸ <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/actueel>

³⁹ Kamerstukken II, 2017/18, 2329, brief van de minister van Justitie en Veiligheid aan de Tweede Kamer, 4 juni 2018, kenmerk 2282820.

⁴⁰ De vraag is uiteraard of dit past in de prioriteitstelling van de AP, dit valt evenwel buiten de scope van deze bijdrage. Meerts (2018: 243) merkt overigens op dat het CBP zich in 2007 positief heeft uitgelaten over een grotere rol bij het toezicht op particuliere recherchebureaus.

⁴¹ Gezocht is op rechtspraak.nl naar uitspraken in de periode 1 januari 2010 tot en met 31 december 2019 met als zoektermen ‘particulier recherchebureau’, ‘particulier onderzoeksbureau’, ‘privédetective’ en ‘privaat onderzoeksbureau’. In totaal zijn 571 uitspraken gevonden waarin deze termen voorkwamen. Daarvan hadden 287 niet direct betrekking op het handelen of bevindingen van particuliere rechercheurs of het toetsen daarvan door de rechter. Van deze 287 kwam in 260 uitspraken een van de termen wel voor maar niet in enige inhoudelijke zin. 27 van de 287 uitspraken hadden betrekking op beroep tegen geweigerde of ingetrokken vergunningen voor een particulier recherchebureau of toestemming om als particulier rechercheur aan het werk te mogen. Er bleven 284 uitspraken over die zijn geanalyseerd. Overigens wordt opgemerkt

het handelen of de bevindingen van een particulier recherchebureau inhoudelijk een rol heeft gespeeld in de kwestie die onder de rechter was. In 221 gevallen betrof het een uitspraak in een civiele kwestie, in 31 gevallen in een bestuursrechtelijke aangelegenheid en in 32 gevallen een strafzaak.

In 15 uitspraken, alle in civiele kwesties, werd de rechtmatigheid en/of proportionaliteit van het handelen van de particulier rechercheurs door de rechter getoetst. Daarbij concludeerde de rechter in zes gevallen dat het handelen niet rechtmatig of niet proportioneel was. In een enkele gevallen daarbij wordt met name de inzet door de opdrachtgever van een particulier recherchebureau gelet op de kwestie als disproportioneel gezien.

In deze zaken heeft de rechter, zij het indirect, dus concreet toezicht uitgevoerd op de werkzaamheden van een particulier recherchebureau hetgeen directe consequenties kan hebben voor betreffend bureau. Immers, in gevallen waar het oordeel is dat sprake was van disproportionele of zelfs onrechtmatige uitvoering van werkzaamheden, staat de weg voor betrokkene open om op basis van onrechtmatige daad het bureau aan te spreken voor zijn of haar schade (zie ook Meerts, 2018: 245).

5. Conclusie en beschouwing

In deze bijdrage hebben we vastgesteld dat de opzet en uitwerking van het wettelijk kader voor toezicht op particuliere recherchebureaus in Nederland is geregeld in een wet, regeling, beleidsregels en een werkinstructie. De opzet van de regelgeving is, zoals ook uit de parlementaire geschiedenis blijkt, primair gericht op controle en toetsing vooraf.⁴²

Het toezicht op de werkzaamheden van particuliere recherchebureaus blijkt in de praktijk dan ook grotendeels betrekking te hebben op de voorzijde van het proces, namelijk de toetsing op betrouwbaarheid en bekwaamheid van leidinggevend en medewerkers van de bureaus. Toezicht op de daadwerkelijke werkzaamheden van de particuliere recherchebureaus vindt plaats maar, zoals uit de cijfers van de politie blijkt, in slechts een zeer beperkt aantal gevallen is sprake van (pro)actief toezicht waarbij een daadwerkelijk bezoek aan de recherchebureaus plaatsvindt. Bij een totaal van 140 geregistreerde bezoeken in een periode van vijf jaar lijkt het, naar welke maatstaf dan ook, moeilijk te verantwoorden dat dit toezicht enige prioriteit had.

Ondertussen is in de afgelopen jaren wel de Autoriteit Persoonsgegevens als relevante toezichthouder op het toneel verschenen die over de domeinspecifieke kennis beschikt om toezicht te houden op de inhoudelijke werkzaamheden van particuliere recherchebureaus. Daarbij komt dat van de stevige boetes die onder de AVG kunnen worden opgelegd, alsook van het publiek kunnen maken van de bevindingen door de AP een sterk preventieve werking kan uitgaan. Na het onderzoek van de AP bij Hoffmann bijvoorbeeld, heeft dit bureau ook daadwerkelijk haar werkzaamheden en procedures aangepast en meerdere recherchebureaus hebben dat voorbeeld gevolgd.

dat op rechtspraak.nl niet alle uitspraken worden gepubliceerd maar dat dit wel de meest uitgebreide en toegankelijke bron is.

⁴² Zie nota naar aanleiding van het eindverslag van de vaste commissie voor Justitie pagina 16, Kamerstukken II, 1996-1997, 23478, nr. 10.

Meerts (2018: 243) argumenteert dat de AP zelfs leidend zou moeten zijn bij de controle op de werkzaamheden van particuliere recherche aangezien de kern van toezicht op die werkzaamheden primair betrekking heeft op controle van de juiste toepassing van de privacygedragscode. Zij komt ook tot deze aanbeveling gelet op haar bevindingen dat er relatief weinig verbanden zijn tussen de politie en particulier rechercheurs en het toezicht beleggen bij de politie daarom niet vanzelfsprekend is. Het feit dat, zoals uit alle voorgaand aangehaalde onderzoeken en gegevens blijkt, de politie haar toezicht-houdende taak eigenlijk al meer dan twee decennia verzaakt, kan nog als aanvullend argument ter ondersteuning van het betoog van Meerts worden genoemd.

Ten slotte komen we terug op de vraag of de huidige hoeveelheid toezicht op de particuliere recherche in Nederland, die dus voornamelijk bestaat uit controle en toetsing vooraf, wel voldoende is. Zoals in de inleiding aangegeven werd, is een aantal concrete risico's in de handelswijze van particuliere recherchebureaus denkbaar die nopen tot toezicht. Zowel de onderzoeken naar de werkwijze van particuliere recherchebureaus van het CPB en de AP, als de in de afgelopen drie jaar door de minister opgelegde sancties laten zien dat die risico's zich inderdaad ook manifesteren in de praktijk. Echter, de mate waarin die risico's zich manifesteren, lijkt voorsnog beperkt. In elke sector gaat wel eens iets fout en de vraag is dan ook of in de sector particuliere recherche in Nederland sprake van misstanden op een schaal zodanig dat het huidige toezicht qua omvang onvoldoende is.

Op het eerste gezicht blijkt dat niet uit de bevindingen uit het jurisprudentie-onderzoek en zijn ook de aantallen sancties zoals opgelegd door het ministerie beperkt in aantal. Voorts zijn, hoewel incidenteel wel vragen worden opgeworpen over het optreden van een specifiek particulier recherchebureau, geen indicaties in de media te vinden dat sprake is van misstanden op grote schaal zoals die enkele jaren geleden bijvoorbeeld wel in het Verenigd Koninkrijk voorkwamen en waar particulier rechercheurs strafrechtelijk voor zijn veroordeeld (BBC, 2013). Maar zoals Meerts (2018) en andere auteurs aangeven, worden veel zaken waar particulier rechercheonderzoek in heeft plaatsgevonden, uiteindelijk informeel opgelost en eventuele normschendingen door particulier rechercheurs komen daardoor niet snel aan het licht.

Principieel zou, zoals de inspectie stelt in haar rapport uit 2016, toezicht op de naleving onder meer als kenmerk moeten hebben dat er controles worden uitgevoerd zonder dat sprake hoeft te zijn van een (vermoedelijke) overtreding van een wettelijk voorschrift (Inspectie Justitie en Veiligheid, 2016: 18). Immers, op basis van controles bij gemiddeld slechts 30 van de bijna 500 recherchebureaus per jaar, zeggen de door het ministerie gepubliceerde cijfers over opgelegde sancties niets over de mate waarin de particuliere recherchebureaus zich daadwerkelijk aan de regels houden. Als je (bijna) niet controleert, vind je uiteraard ook (bijna) niets.

In de kern is het dan ook niet vol te houden dat het toezicht op de werkzaamheden van de particuliere recherche, zoals dat nu wordt uitgevoerd door de teams korpscheftaken van de politie, voldoende is. Dat de minister hier in de Tweede Kamer nog steeds mee weg komt, laat evenwel zien dat het onderwerp geen politieke prioriteit heeft. Of de huidige status quo van het toezicht door de politie op de werkzaamheden van de particuliere recherche snel zal wijzigen, is de vraag. Waarschijnlijk pas als zich een incident voordoet.

Bibliografie

AUTORITEIT PERSOONSgegevens (2016). *Hoffmann. Onderzoek naar de verwerking van persoonsgegevens bij pre en in-employment screening.*

AUTORITEIT PERSOONSgegevens (2019). *Grip op persoonsgegevens. Jaarverslag 2018.*

BBC NEWS (2013). *Law firms linked to convicted private investigators.* 31 juli 2013, beschikbaar via: <https://www.bbc.com/news/uk-23512840>

BLOCK, L. (2013). International Cooperation in private Investigation of Economic Crime in the EU: Exploring relevant issues. In MARIA O'NEILL, KEN SWINTON and AARON WINTER (Eds.) *New Challenges for the EU Internal Security Strategy.* Cambridge Scholars Publishing

BOS, J., S. DEKKERS & G. HOMBURG (2007). *Evaluatie Privacygedragscode Particuliere Recherchebureaus.* Den Haag: WODC.

BURUMA, Y. (2000). Particuliere opsporing. *ArsAequi*, 49 (2).

COLLEGE BESCHERMING PERSOONSgegevens (2006a). *Particuliere Recherche en bescherming van persoonsgegevens. Onderzoek naar de naleving van enkele WBP-normen door drie particuliere recherchebureaus.*

COLLEGE BESCHERMING PERSOONSgegevens (2006b). *Naleving van de informatieplicht door particuliere recherchebureaus.*

DEKKER, N. (2019). *Privédetective Danielle speurt naar oplichters, stalkers en overspeligen.* In AD 10 februari 2019, beschikbaar op: <https://www.ad.nl/dordrecht/privédetective-danielle-speurt-naar-oplichters-stalkers-en-overspeligen~ad1d9465>

EYSINK SMEETS, M. (2005). *Particuliere recherche: Uitbreiding van de reikwijdte van de wet?* Apeldoorn: Politieacademie.

GOTTSCHALK, P. (2017). Private police legitimacy: the case of internal investigations by fraud examiners. *Policing: An International Journal*, 40(3), 628-640.

GUNTHER MOOR, L. & C.D. VAN DER VIJVER (2001). 'Privatisering van opsporing. Een kader voor normering'. In: *Justitiële verkenningen*, jrg. 27:4.

HOOGENBOOM, A.B. (1988). *Particuliere recherche: een verkenning van enige ontwikkelingen.* Den Haag: WODC.

HURKS, M. (2019). 'Vertrouwen is goed, particuliere recherche is beter: een jurisprudentieonderzoek naar particuliere recherche in het arbeidsrecht' in *ArbeidsRecht* 2019/22, Wolters Kluwer.

INSPECTIE OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID (2009). *Kwaliteit in particuliere veiligheid?! Politietoezicht op de particuliere Beveiligingsorganisaties en recherchebureaus.*

INSPECTIE VEILIGHEID EN JUSTITIE (2016). *Naar samenwerken aan veiligheid. Onderzoek naar de uitvoering van de korpscheftaken in het kader van de Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus.*

KALIFA, D. (2000). *Naissance de la police privée: Détectives et agences de recherches en France.* Paris: Plon.

KLERKS, P., C. VAN MEURS & M. SCHOLTES (2001). *Particuliere recherche: Werkwijzen en informatiestromen*. Den Haag: ES&E.

KOLTHOFF, E. (2015). Publiek integriteitsonderzoek door private partijen. *Cahiers Politie-studies*, 2015-3, p. 163-176.

MACKAY, J. (1996). *Allen Pinkerton; the eye who never slept*. Edinburgh, Mainstream Publishing.

MEERTS, C.A. (2018). *The semi-autonomous world of corporate investigators Modus vivendi, legality and control*. Proefschrift ter verkrijging van de graad van doctor aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.

MINISTERIE VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID (2019). *Lijst van vergunninghouders Wpbr 2 juli 2019*.

POLITIE (2017). *Werkinstructie Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus*.

POOL, A.H. (2014). *Particuliere recherche door werkgevers. De beoordeling van recherchegedrag van werkgevers in Nederlands recht in het licht van artikel 8 EVRM*. Proefschrift ter verkrijging van de graad van doctor aan de Radboud Universiteit Nijmegen.

SCHNEIDER, S. (2006). Privatizing Economic Crime Enforcement: Exploring the Role of Private Sector Investigative Agencies in Combating Money Laundering. In *Policing & Society*, 16:3, 285-312.

STEDEN, R. VAN (2001). 'Politietaken in private handen. De ontwikkeling van commerciële beveiliging en opsporing in Nederland', in *Tijdschrift voor veiligheid en veiligheidszorg* 1(3): 3-11.

WAARD, J. DE (1999). 'The Private Security Industry in International Perspective', in *European Journal on Criminal Policy and Research* 7: 143-174.

ZWAAN, I. DE (2018). 'Overspel, stalking of een werknemer die onterecht thuis zit? Waar de politie verzaakt, duikt de privédetective op' in *De Volkskrant* van 17 april 2018.